

Handreiking Tarieventool

voor zelfstandige kunstprofessionals en hun opdrachtgevers binnen
cultuureducatie en amateurkunst

platform
act

Colofon

Handreiking tarieventool voor zelfstandige kunstprofessionals en hun opdrachtgevers binnen cultuureducatie en amateurkunst.

© Platform ACCT, september 2023

Auteur: Martijn Arnoldus, Social Finance Matters, socialfinancematters.nl

Onderzoekspublicatie in opdracht van de Ketentafel Cultuureducatie en Amateurkunst, Platform ACCT, programma FairPACCT. Binnen FairPACCT wordt de Fair Practice Code vertaald naar concrete hulpmiddelen voor toepassing in de praktijk.

Voor meer informatie over de activiteiten en programma's van Platform ACCT, zie platformacct.nl

Inhoudsopgave

1. Nut en noodzaak van de tarieventool	4
1.1 Het doel van de tarieventool	4
1.2 Wat de tarieventool bijzonder maakt	4
1.3 Opbouw van de handreiking	5
2. Opbouw van de tarieventool	6
2.1 Uitgangspunten en overwegingen	6
2.2 Berekening van de adviestarieven	7
2.3 Referentie-cao's en -inschalingen	14
2.4 Interpretatie van de adviestarieven	15
2.5 Hoe zit het met flexicurity en niet in uren afgerekende opdrachten?	16
2.6 Actualisering	16
Bijlage 1: digitale tarieventool	17
Bijlage 2: tarievenmatrices	26

1. Nut en noodzaak van de tarieventool

Binnen cultuureducatie en amateurkunst is een groot aantal zelfstandige kunstprofessionals actief. Zij werken binnen een segment van de culturele sector waar weinig tot geen collectieve afspraken gelden over vergoedingen en beloning. Ook zijn er nauwelijks richtlijnen of andere handreikingen die deze zelfstandigen en hun opdrachtgevers helpen bij het bepalen van eerlijke tarieven. Slechts een op de vijf kunstprofessionals maakt gebruik van een tarievenrichtlijn of andere referentiebron, en de onderhandelingsruimte is regelmatig nihil doordat opdrachtgevers standaardtarieven hanteren.¹ Daarvan is zelden te achterhalen welke overwegingen er precies aan ten grondslag liggen en of die een goede basis vormen voor fair pay in het kader van de Fair Practice Code.²

Vanuit deze behoefte aan handvatten voor tariefstelling is de tarieventool voor kunstprofessionals in cultuureducatie en amateurkunst ontworpen. De tool is tot stand gekomen op initiatief van de ketentafel Kunstprofessionals in Cultuureducatie en Amateurkunst die binnen het programma FairPACCT is opgezet door, en opereert onder coördinatie van Platform ACCT. De ketentafel brengt een groot aantal partijen samen uit de keten rond arbeidsmarktpositie van deze groep professionals. De tool is ontworpen om als digitaal hulpmiddel ter beschikking te stellen aan zowel de **opdrachtnemers** (zelfstandige kunstprofessionals) als de **opdrachtgevers**. Het gaat uiteindelijk om de dialoog tussen die twee om tot goede afspraken te komen.

1.1 Het doel van de tarieventool

De bedoeling van de tarieventool is om indicatieve uurtarieven te geven voor verschillende typen, veel voorkomende, werkzaamheden die binnen cultuureducatie en amateurkunst in opdracht worden uitgevoerd. Daartoe behoort een heel scala aan werkzaamheden, variërend van het verzorgen van lessen tot het dirigeren van amateurkoren, en van het samenstellen van arrangementen tot het geven van workshops tijdens zomerkampen of festivals. De tool is dus opgezet voor een brede groep.

1.2 Wat de tarieventool bijzonder maakt

De tarieventool houdt er rekening mee dat zelfstandige kunstprofessionals in cultuureducatie en amateurkunst te maken hebben met allerlei bijkomende werkzaamheden die *wel* rechtstreeks verband houden met de opdracht, maar die in de praktijk vaak *niet* of slechts deels worden vergoed. Voorbeelden zijn voorbereidingstijd bij het verzorgen van repetities, nakijkwerk bij het geven van lessen, en contactmomenten met cursisten bij het verzorgen van workshops. Voor al de hoofdwerkzaamheden van een opdracht, die in de tool geselecteerd kunnen worden, is een indicatie bekend van om welke bijkomende

¹ Zie de uitkomsten van de survey 'Niet vergoede werkzaamheden van kunstprofessionals in cultuureducatie en amateurkunst', september 2023, beschikbaar via platformacct.nl.

² Niet alleen de hoogte van de tarieven (meest voorkomend: €35 tot €45 bruto per uur) is aan de orde, maar ook het gebrek aan differentiatie. In de in voetnoot 1 genoemde survey gaven kunstprofessionals aan dat de standaardtarieven altijd hetzelfde zijn, ongeacht bijvoorbeeld ervaringsjaren en opleidingsniveau van de opdrachtnemer, of de aard of duur van de opdracht. Voor de Fair Practice Code, zie fairpracticecode.nl.

werkzaamheden het gaat, en hoeveel tijd die gemiddeld kosten.³ De tarieventool geeft aan welk uurtarief een passend startpunt voor onderhandeling is, in het geval dat die bijkomende activiteiten *niet* apart kunnen worden gefactureerd.

Die correctie op de gangbare praktijk om bijkomende activiteiten niet te vergoeden, is een vernieuwend aspect van deze tarieventool. De tool opent daarmee uitdrukkelijk de deur voor een breder gesprek in cultuureducatie en amateurkunst over een eerlijkere vergoeding voor de daadwerkelijke inzet die met een opdracht gemoeid is.⁴

1.3 Opbouw van de handreiking

In deze handreiking voor gebruik van de tarieventool worden de belangrijkste keuzes onderbouwd die bij het ontwerpen van de tarieventool gemaakt zijn. Bijlage 1 bevat de handreiking de teksten die geschreven zijn om in de digitale tool te worden opgenomen. Dat is dus wat de gebruiker van de tool te zien krijgt. De tweede bijlage bevat de matrices met tarieven die, afhankelijk van de door de gebruiker ingevoerde keuzes, door de tool kunnen worden getoond.⁵

³ 'Hoofdwerkzaamheden' en 'hoofdactiviteiten' worden uitwisselbaar gebruikt in deze handreiking. Hetzelfde geldt voor 'bijkomende werkzaamheden' en 'bijkomende activiteiten'.

⁴ De tarieventool onderscheidt zich nog op een andere manier van de in de culturele sector veel gebruikte rekenmodule van DigiPACCT, die cao-lonen omrekent naar zzp-tarieven. Die rekenmodule doet in bepaalde opzichten denken aan de tarieventool voor kunstprofessionals cultuureducatie en amateurkunst, maar is ontworpen voor zogeheten 'zij-aan-zij-werk', daar waar de werkzaamheden al in een bestaande cao staan beschreven en de inschaling bekend is, indien je dat werk als werknemer uitvoert. De rekenmodule van DigiPACCT en de tarieventool zijn, naargelang de situatie, aanvullend op elkaar te gebruiken.

⁵ De tarieven tonen de actualiteit van september 2023. Zie paragraaf 2.6 voor de actualisering en indexering van de tarieven.

2. Opbouw van de tarieventool

Bij iedere tarieventool die wordt ontwikkeld, moeten keuzes worden gemaakt. De afwegingen die voor deze tool zijn gemaakt, worden hieronder toegelicht. We staan open voor vragen en opmerkingen over deze en andere keuzes die gemaakt zijn. Neem daartoe gerust contact met ons op.

2.1 Uitgangspunten en overwegingen

Aan de basis van deze tarieventool staat een aantal inhoudelijke keuzes:

- **Focus op zzp'ers.** Natuurlijk zijn er ook professionals die in loondienst werkzaam zijn. Maar de zelfstandigen vormen de grootste groep en bovendien een waarvoor nauwelijks toegankelijk vergelijkingsmateriaal beschikbaar is. De tarieventool is daarom hoofdzakelijk op die groep gericht en niet op de werknemers in loondienst.
- **Bestaande cao's als referentiekader.** In de basis spiegelt de tarieventool zelfstandigen aan collega's die, in culturele en aanpalende sectoren waar wel cao's bestaan, als werknemer in loondienst actief zijn. De salarissen en andere afspraken die in de cao's overeengekomen zijn, zijn weliswaar niet per se een referentiekader voor eerlijke beloning, maar geven op zijn minst een indruk van welke beloning en vergoedingen werkgevers en werknemers redelijk achten.
- **Nadruk op hoofdwerkzaamheden in plaats van functieprofielen.** In collectieve arbeidsovereenkomsten wordt meestal gewerkt met functieprofielen of referentiefuncties. Voor de tarieventool is gekozen om de hoofdwerkzaamheden van de opdracht voorop te stellen. Zelfstandigen in cultuureducatie en amateurkunst werken binnen een opdracht vaak aan een beperkt aantal hoofdactiviteiten en krijgen zelden een opdracht die zo breed is geformuleerd als voor functieprofielen gebruikelijk is. Hoofdwerkzaamheden zijn daarom meer herkenbaar dan functieprofielen.
- **Nadruk op ervaringsniveau en verantwoordelijkheid, en niet op opleidingsniveau.** De tarieventool legt het accent op ervaring en mate van verantwoordelijkheid. In veel sectoren speelt bij beloning de hoogst behaalde opleiding (ook) een belangrijke rol. In cultuureducatie en amateurkunst lopen echter heel wat autodidacten rond, die geen officieel diploma kunnen overleggen, maar toch aan de slag kunnen omdat ze over de juiste vaardigheden, kennis en competenties beschikken. Het behaalde opleidingsniveau is daarmee lang niet altijd van doorslaggevende betekenis. Een duidelijke uitzondering zijn opdrachten in het onderwijs waarvoor lesbevoegdheid vereist is. Dan moet het formele diploma wel aantoonbaar behaald zijn.
- **Nadrukkelijk oog voor bijkomende werkzaamheden.** Zelfstandigen in cultuureducatie en amateurkunst hebben te maken met bijkomende werkzaamheden die noodzakelijk zijn om de opdracht goed uit te voeren, maar die vaak niet vergoed worden. De tool houdt daar expliciet rekening mee, en geeft aanleiding voor opdrachtnemer en opdrachtgever om over de vergoeding van zulke werkzaamheden het gesprek te voeren.

2.2 Berekening van de adviestarieven

De adviestarieven die met de tool worden berekend zijn **bruto uurtarieven exclusief btw**. Hoe de tarieven geïnterpreteerd moeten worden, komt in paragraaf 2.4 aan de orde. Hieronder volgt eerst een technische toelichting op hoe de adviestarieven worden opgebouwd. Er worden drie stappen doorlopen:

- Stap 1: Berekening bruto referentiesalarissen per uur
- Stap 2: Verrekening opslagpercentage (van bruto uursalaris naar bruto uurtarief)
- Stap 3: Verrekening van aan de opdracht gerelateerde bijkomende werkzaamheden

Stap 1: Berekening bruto referentiesalarissen per uur

Bruto referentiesalaris De tarieventool gaat uit van referentiesalarissen uit de referentie-cao's (zie paragraaf 2.3). Het referentiesalaris is het salaris uit de salarisschaal die hoort bij de referentiefunctie. Dat is een functie die aansluit bij de hoofdactiviteit én bij ervaringsjaren en mate van verantwoordelijkheid. In een enkel geval kan het zijn dat een functie uitloop heeft naar een hogere salarisschaal. Het salaris in de cao is meestal weergegeven als bruto maandsalaris bij een voltijdse betrekking.

Naar bruto salaris per netto inzetbaar uur Maandsalarissen moeten worden omgerekend tot uursalarissen. Maar ook als een uursalaris in de cao staat, moet soms nog worden gecorrigeerd naar netto inzetbaarheid. Dat wil zeggen, dat alleen uren die daadwerkelijk gewerkt worden, meetellen. Werknemers krijgen vakantiedagen en feestdagen die op een werkdag vallen, doorbetaald, maar zijn dan niet aan het werk. Bij zelfstandigen staan geen doorbetaalde vakantie-/verlofuren of feestdagen op de facturen. Doorbetaalde vakantietijd moet verwerkt worden in de bedragen voor uren die daadwerkelijk gewerkt worden. De tarieventool werkt met referentie-uursalarissen op basis van netto inzetbaarheid:

totaal aantal beschikbare uren per jaar bij
voltijds dienstverband volgens cao

vakantieuren, structurele verlofuren en
uren van feestdagen die op werkdagen vallen

netto inzetbare uren per jaar

en

bruto salaris per netto inzetbaar uur = maandsalaris * 12 / netto
inzetbare uren per jaar

Waarbij geldt dat:

- het totaal aantal beschikbare uren bij een voltijds dienstverband kan variëren per cao. Dat betekent dat bij hetzelfde maandsalaris het uursalaris op basis van netto inzetbaarheid per cao toch kan verschillen. Bij de gebruikte referentie-cao's loopt het totaal aan inzetbare uren uiteen van 1.528 tot 1.740 uren per jaar;
- in Nederland gemiddeld 6 feestdagen op een doordeweekse dag vallen. Tenzij in de cao anders is aangegeven wordt met dat gemiddelde gerekend;
- er geen rekening wordt gehouden bijzonder verlof of kortdurende ziekte (beide variabel en per persoon verschillend).

Met het omzetten van bruto salarissen naar bruto uursalarissen op basis van netto inzetbaarheid zijn we er echter nog niet. Om tot uurtarieven voor zelfstandigen te komen, moet met de volgende punten rekening worden gehouden:

1. Werknemers hebben vaak recht op allerlei vergoedingen en tegemoetkomingen die niet in het bruto salaris zitten, zoals een vaste eindejaarsuitkering of een scholingsbudget. Deze vergoedingen komen bovenop het bruto salaris.
2. Werkgevers betalen sociale premies en eventueel een pensioenbijdrage. Dat geldt ontvangen werknemers niet zelf, maar ze krijgen er bepaalde rechten voor. Een zelfstandige die soortgelijke rechten wil, moet de kosten daarvan zelf opbrengen.
3. Zelfstandigen maken kosten die werknemers niet hebben, zoals voor aanschaf of onderhoud van bedrijfsmiddelen.⁶ Werknemers gebruiken die middelen, maar de werkgever betaalt. Daarnaast hebben zelfstandigen niet-declarabele uren. Dat zijn uren die opgaan aan zaken die *niet* aan een opdracht toerekenbaar zijn (zoals algemene administratie). Bovendien hebben kunstprofessionals te maken met 'snijverlies' van uren, bijvoorbeeld doordat opeenvolgende opdrachten niet naadloos op elkaar aansluiten of er gaten zitten in lesroosters. Waar netto inzetbaarheid corrigeert voor het feit dat zelfstandigen 'doorbetaling' van verlofuren moeten verdienen met de uren die wel gewerkt worden, is nog een aanvullende correctie nodig omdat een deel van de netto inzetbare uren wordt besteed aan niet-declarabele activiteiten.
4. Terwijl werknemers in hun werktijd alle voorkomende werkzaamheden van hun functie verrichten, is het voor zelfstandigen niet vanzelfsprekend dat al hun aan de opdracht gerelateerde werkzaamheden worden vergoed. Dat gaat dus niet om niet-declarabele werkzaamheden zoals onder punt 3, maar om bijkomende werkzaamheden die noodzakelijk zijn voor uitvoering van de opdracht, en dus *wel* aan de opdracht zijn te relateren.

⁶ Er is iets voor te zeggen dat zelfstandigen ook bepaalde financiële voordelen hebben die werknemers niet hebben, met name in de fiscale sfeer. Zzp'ers profiteren bijvoorbeeld van de mkb-winstvrijstelling en zelfstandigenaftrek. Daarnaast zijn er fiscale voordelen die alleen in bepaalde situaties relevant zijn (zoals de kleinschaligheidsinvesteringsaftrek) of voor een beperkte groep zelfstandigen (zoals de startersaftrek, of aftrek premie AOV indien van toepassing). Fiscale voordelen zijn bedoeld als stimulans voor het zelfstandig ondernemerschap, maar worden de laatste jaren wel steeds verder beperkt. Zo neemt de zelfstandigenaftrek ieder jaar af en wordt zelfstandig ondernemerschap ook op andere manieren fiscaal (meer) gelijkgetrokken met werknemerschap. De tarieventool weegt fiscale voorzieningen daarom niet mee in de berekening van adviestarieven.

Met deze vier punten wordt in de tarieventool rekening gehouden via een opslagpercentage. Het laatste punt, van de bijkomende werkzaamheden, wordt afzonderlijk gepresenteerd in de tool, en daarom hieronder ook als aparte stap toegelicht. Het opslagpercentage waarmee het bruto uursalaris op basis van netto inzetbaarheid wordt vermeerderd is als volgt opgebouwd:

Stap 2: Verrekening opslagpercentage

Aanvullende vergoedingen

Alleen structurele vergoedingen die voor alle werknemers in nagenoeg gelijke mate gelden, worden meegenomen voor berekening van het opslagpercentage. Variabele en incidentele aanvullende vergoedingen die wellicht wel in de cao voorzien zijn, maar die per persoon sterk kunnen verschillen of alleen in bepaalde situaties van toepassing zijn, blijven buiten beschouwing. Denk aan jubileumgratificatie, prestatie-afhankelijke bonussen, toeslagen voor nachtwerk, of een variabele vergoeding woon-werkverkeer. Meegeteld worden:

Vakantiegeld	Wettelijk vastgesteld op minimaal 8% van het bruto salaris. Alle referentie-cao's hanteren dat percentage.	8,0%
Eindejaars-uitkering	In de referentie-cao's tussen 1,65% en 8,33% van het bruto jaarsalaris (al dan niet inclusief vakantiegeld). In de culturele cao's is het gemiddelde percentage 3,4%, in het onderwijs 8,3% en in de overige referentie-cao's 5,9%. De tarieventool werkt met het gemiddelde van die drie, waarbij de uitkering wordt berekend over bruto referentiesalaris plus vakantiegeld. Dat komt neer op 6,34% van het bruto salaris exclusief vakantiegeld. ⁷	6,34%
Bijdrage in opleidings-/bijscholingskosten	Het merendeel van de referentie-cao's voorziet in vergoedingen voor scholing, maar de basis waarop verschilt flink (van een percentage van de loonsom, tot vaste bedragen per jaar). Een minimum van 1,5% van het jaarsalaris als toelage voor scholingskosten is zeker acceptabel. Let op: het gaat om kosten van de opleiding/cursus en niet om de uren voor deelname. Werkgevers betalen die kosten in de verwachting dat de werknemer langere tijd aan de werkgever verbonden blijft. Bij zelfstandigen ligt dat, zeker bij korte eenmalige opdrachten, anders. Maar ook voor opdrachtgevers geldt, dat zij profiteren van geschoolde opdrachtnemers met state of the art kennis en vaardigheden.	1,5%

⁷ Het gemiddelde van de drie is 5,86%, maar dat wordt gerekend over bruto salaris *plus* 8% vakantiegeld. Het getoonde percentage is de te berekenen opslag omgerekend naar alleen het bruto salaris.

Pensioen en sociale premies

Er zijn drie sociale voorzieningen waar werkgevers (een deel van de) premies voor werknemers betalen, en waarvoor zelfstandigen *zelf* een regeling moeten treffen: pensioenopbouw, arbeidsongeschiktheid en de (verplichte) bijdrage Zorgverzekeringswet. Die onderdelen worden meegenomen in het opslagpercentage. Werkgevers betalen daarnaast ook WW-premie voor het Algemeen Werkloosheidsfonds (AWf), maar zelfstandigen komen voor een WW-uitkering in principe niet in aanmerking en hebben slechts zeer beperkte mogelijkheden om zich tegen werkloosheid te verzekeren.

Pensioenopbouw	In de referentie-cao's varieert de werkgeversbijdrage aan de pensioenpremie van 38,9% tot 69,4%. In de culturele cao's is het gemiddelde 48,5%. In de onderwijs-cao's 69,4% en in de overige 56,5%. De tarieventool pakt ook hier het gemiddelde van deze drie: 58% van de verschuldigde premie. Pensioenkosten in de referentie-cao's liggen rond 20% van het bruto salaris. Daar 58% van levert een opslagpercentage van afgerond 12%. Of zelfstandigen met 12% altijd goed uitkomen is lastig te bepalen en zou nader onderzocht moeten worden. Zzp'ers moeten hun oudedagsvoorziening zelf regelen. Dat kan via sparen en beleggen in allerlei verschillende constructies, waarbij soms een fiscaal voordeel bestaat, maar ook heel vaak niet.	12,0%
Arbeids- ongeschiktheid	De precieze hoogte van de basispremie die werkgevers voor hun werknemers afdragen voor arbeidsongeschiktheid (WAO/WIA) is verschillend voor kleine en grote werkgevers: 5,82% en 7,11%. ⁸ Die percentages kunnen echter niet zonder meer worden overgenomen voor het opslagpercentage, omdat zelfstandigen voor een uitkering bij ziekte zelf een regeling moeten treffen. De tarieventool draagt de veronderstelling uit dat bij fair pay een degelijke arbeidsongeschiktheidsvoorziening hoort. Premies voor een verzekering (AOV) lopen echter sterk uiteen, en een groot deel van de zelfstandigen is helemaal niet verzekerd tegen arbeidsongeschiktheid, of legt zelf geld opzij voor een buffer. AOV's variëren onder andere in de hoogte en duur van uitkering in geval van ziekte en in wachttijd. Maar de verschuldigde premie hangt van nog allerlei andere factoren af, bijvoorbeeld van de leeftijd van de verzekerde. Het is daarom lastig om een	12,5%

⁸ De premie wordt berekend over het zogeheten SV-loon. Dat valt in de regel wat hoger uit dan het bruto loon. Zie het overzicht van het [UWV](#) voor actuele werkgeverspremies.

percentage te verbinden aan de premie. Uit onderzoek van de SER en van de Bond van Verzekeraars komt een bandbreedte naar voren van 8% voor beroepen met weinig risico op arbeidsongeschiktheid (beroepsklasse 1) tot 17% voor beroepen waar dat risico hoger is (beroepsklasse 4).⁹ Kunstprofessionals komen we in alle klassen tegen.¹⁰ De tarieventool rekent daarom met het gemiddelde van de percentages, een opslag van 12,5%.

Zvw-bijdrage	Werkgevers betalen voor hun werknemers de wettelijk verplichte bijdrage Zorgverzekeringswet (Zvw). Zelfstandigen betalen zelf een inkomensafhankelijke Zvw-bijdrage die in 2023 5,43% van de belastbare winst bedraagt. De bijdrage is maximaal €3.635,49 wat overeenkomt met een belastbare winst van €66.952. Het is niet bekend hoe hoog de gemiddelde belastbare winst van kunstprofessionals in cultuureducatie en amateurkunst is. Maar aangezien het mediane jaarinkomen van zzp'ers in cultuur nog geen €18.500 bedraagt, kan gerust worden aangenomen dat het grootste deel van de kunstprofessionals onder die grens blijft. ¹¹ De tarieventool rekent daarom met 5,43%, het percentage dat voor de meesten zal gelden.	5,43%
--------------	--	--------------

In het uurtarief te verrekenen bedrijfskosten en niet-declarabele uren

Zelfstandigen hebben te maken met algemene kosten voor bedrijfsvoering die niet aan een opdracht gerelateerd zijn, en met niet-declarabele uren:

Omslag algemene bedrijfskosten	Algemene kosten voor bedrijfsvoering (administratieve kosten, inventaris, etc.) moeten, tenzij expliciet anders in rekening gebracht, door de zzp'er op de een of andere manier verrekend worden in het uurtarief. Omdat zulke kosten per zzp'er erg kunnen verschillen, is het lastig om er een eenduidig bedrag aan te koppelen. De tarieventool werkt op basis van bedrijfskosten ter hoogte van 12,5% van het bruto uursalaris die niet anderszins vergoed worden en vanuit het uurtarief moeten worden bekostigd. ¹²	12,5%
--------------------------------	--	--------------

⁹ Zie de position paper [Maximale toegang voor zelfstandigen](#) van de Bond van Verzekeraars, 2015. Het onderzoek van de Sociaal-Economische Raad, [Zzp'ers in beeld](#), is nog iets ouder en dateert uit 2010. Er is echter weinig aanleiding om te veronderstellen dat de toen gevonden percentages erg afwijken van de huidige. De berekening is op basis van een verzekerd bedrag (€30.000 per jaar) ter hoogte van ongeveer het toenmalige modale inkomen.

¹⁰ Dansdocenten, bijvoorbeeld, vallen bij veel verzekeraars in klasse 4, dirigenten in klasse 3, leerkrachten basisschool en muzikleraren in klasse 2 en coaches in klasse 1. Verzekeraars hanteren hun eigen lijsten, die voor een deel online beschikbaar zijn.

¹¹ Cijfers 2021, [cbs](#).

¹² Aansluitend op het voorstel [Wet minimumbeloning zelfstandigen en zelfstandigenverklaring](#) uit 2019.

Omslag niet-declarabele uren	Het aantal en de aard van niet-declarabele uren kunnen in de tijd, per sector en per zelfstandige verschillen. In veel sectoren is de ongeschreven maatstaf dat tussen 70 en 80% van de gewerkte uren declarabel moeten zijn om het hoofd boven water te houden. ¹³ Correctie voor niet-declarabele uren bij 80% declarabiliteit leidt daarom tot een opslag van 25,0% op de referentiesalarissen. ¹⁴	25,0%
TOTAAL	OPSLAGPERCENTAGE	83,27%

De tarieven voor zelfstandigen komen in de tarieventool daarmee **83,27%** hoger uit dan de bruto salarissen per netto beschikbaar uur.¹⁵

Stap 3: Verrekening aan de opdracht gerelateerde bijkomende werkzaamheden

De laatste stap die de tarieventool zet is een correctie voor bijkomende werkzaamheden. Uit de al enkele malen genoemde, in 2023 onder kunstprofessionals uitgezette survey, is voor elk van de hoofdwerkzaamheden waaruit in tarieventool gekozen kan worden, bekend hoeveel tijd de zelfstandige gemiddeld besteedt aan zulke bijkomende activiteiten. Benadrukt wordt nogmaals dat het gaat om werkzaamheden die noodzakelijk zijn om de opdracht goed uit te kunnen voeren - zoals voorbereidingen en het instuderen van repertoire - maar die in de praktijk vaak niet worden vergoed.¹⁶

Met deze correctie toont de tarieventool eerst en vooral hoeveel bijkomende werkzaamheden er komen kijken bij de verschillende hoofdwerkzaamheden. Fair pay vraagt dat deze bijkomende werkzaamheden ook vergoed worden. Dat de praktijk vaak anders is, is aanleiding om in de tool expliciet te tonen om hoeveel tijd het gemiddeld genomen gaat.

¹³ Deze bandbreedte wordt algemeen gebruikt, maar betrouwbare data is niet zo riant beschikbaar. In het uit 2019 stammende [Memorie van Toelichting](#) op het voorstel Wet minimumbeloning zelfstandigen en zelfstandigenverklaring, wordt gerefereerd aan onderzoek onder het zogeheten zzp-panel van Panteia/ZZP Nederland dat dateert uit 2012 (en [tweede meting](#) in 2013). Daarin werd gevraagd hoeveel uren per week een zzp'er aan zijn/haar onderneming besteedt, en naar het aantal gefactureerde uren. Die eerste vraag is door zzp'ers beantwoord als de optelsom van uren die gewerkt werden. Er bleek dat zzp'ers gemiddeld 67% van de totale tijd die zij in het bedrijf steken, kunnen factureren. De rest bestaat uit allerlei activiteiten voor de onderneming, maar niet uit vakantie of verlof.

¹⁴ Bij declarabiliteit van 80% is 1 op de 5 uren niet-declarabel. Of anders gezegd: voor elke 4 uren die gefactureerd worden, is er 1 uur dat niet gefactureerd wordt. De kosten van dat niet-declarabele uur moeten worden uitgesmeerd over de vier wel te factureren uren, wat resulteert in een opslag van 1/4, ofwel 25%. De genoemde bandbreedte van 70-80% betrekking heeft op het gemiddelde van alle bedrijfstakken (dus ook buiten cultuureducatie en amateurkunst). Non-declarabiliteit in de culturele sectoren ligt over het algemeen weliswaar hoog, maar wordt ook iets vertekend door het hoge aantal niet-gefactureerde bijkomende werkzaamheden. Die worden in de rekentool apart benoemd en verrekend, en daarom wordt voor de opslag voor niet aan opdrachten toerekenbare uren, gewerkt met de ondergrens van 20% niet-declarabel (en 80% wel).

¹⁵ Dat percentage is hoger dan in veel bestaande cao's en richtlijnen wordt aangehouden. Bij Toneel en Dans is de opslag 50%, DigiPACCT komt op 46,5% en de NVJ-DPG Media Code houdt 67% aan. Maar al die percentages zijn gebaseerd op een minder complete set aan posten dan in de tarieventool wordt gehanteerd.

¹⁶ Zie de uitkomsten van de survey 'Niet vergoede werkzaamheden van kunstprofessionals in cultuureducatie en amateurkunst', september 2023, beschikbaar via platformacct.nl.

Daarbij geeft de tool ook weer wat een schappelijk uurtarief is als de bijkomende werkzaamheden in één tarief verwerkt zouden moeten worden. De kosten voor de bijkomende werkzaamheden zitten dan dus verwerkt in de prijs voor een uur dat aan de hoofdwerkzaamheden wordt besteed. Daarbij wordt opgemerkt dat de tarieventool werkt met het uitgangspunt dat er geen reden is bijkomende werkzaamheden lager te waarderen dan de hoofdwerkzaamheden; lesvoorbereiding is net zo waardevol als het daadwerkelijk geven van het lesuur. Uit de survey weten we dat kunstprofessionals in de praktijk soms een lager tarief hanteren voor bijkomende werkzaamheden.

Hoofdvactiviteit van de opdracht	Tijd besteed aan bijkomende werkzaamheden als percentage van de totale opdracht	Opslagpercentage bij verrekening via uurtarief
Vorbereiding en deelname activiteiten festivals, zomerkampen en andere vakantie-activiteiten	43,14%	75,87%
Verzorgen/begeleiden van voorstellingen, concerten en exposities	41,08%	69,72%
Lessen aan bijzondere doelgroepen buiten het reguliere onderwijs	40,72%	68,69%
Activiteiten kinderopvang/buitenschoolse opvang	40,60%	68,35%
Verzorgen/begeleiden van repetities van amateurkunst	39,97%	66,59%
Maken van lesmaterialen	38,63%	62,95%
Verzorgen/begeleiden van bijzondere repetities en audities	38,14%	61,66%
Verzorgen van lessen (bo, vo, mbo, ho en speciaal onderwijs)	36,45%	57,35%
Workshops/trainingen/coaching leerkrachten, andere begeleiders en besturen	36,26%	56,88%
Verzorgen van andere lessen (zoals in het vrijetijdsonderwijs, muziekschool)	35,44%	54,90%
Creatieve productie en samenstellen van arrangementen	34,26%	52,12%
Materiële productie van optredens en exposities	32,85%	48,91%
Vorbereiden/organiseren van cultuuraanbod van scholen (niet lesgeven)	30,06%	42,98%

Het opslagpercentage is de verhouding tussen de tijd besteed aan bijkomende werkzaamheden en de tijd besteed aan de hoofdwerkzaamheden. Ter voorbeeld: bij het verzorgen van workshops aan leerkrachten, wordt gemiddeld 36,26% van de tijd die in de opdracht gaat zitten, besteed aan bijkomende werkzaamheden, en 63,74% aan de hoofdvactiviteit. Voor elk uur dat daadwerkelijk een workshop wordt gegeven, is er dus $36,26/63,74=0,57$ uur (pakweg 34 minuten) aan bijkomende werkzaamheden. In totaal wordt er $1 \text{ uur} + 0,57 = 1,57$ uur gewerkt. Er is dan bij het uurtarief een opslag nodig van afgerond 57%.

2.3 Referentie-cao's en -inschalingen

De tarieventool maakt voor elk van de hoofdactiviteiten, per ervaringsniveau en mate van verantwoordelijkheid, gebruik van een of meerdere van de onderstaande 14 referentie-cao's.

Cao's culturele en creatieve sectoren	Cao's onderwijs en sociaal
Cao Kunsteducatie 2023	Cao Hoger Beroepsonderwijs 2023-2024
Museum Cao 2023-2024	Cao Kinderopvang 2023-2024
Cao NAPK Muziekensembles 2022-2024	Cao Middelbaar Beroepsonderwijs 2023-2024
Cao Nederlandse Orkesten 2023	Cao Primair Onderwijs 2022-2023
Cao Nederlandse Podia 2022-2023	Cao Sociaal Werk 2023-2025
Cao Poppodia en -Festivals 2022-2023	Cao Voortgezet Onderwijs 2022-2023
Cao Toneel en Dans 2022-2023	Cao Gemeenten 2023

Per hoofdactiviteit is bij elke cao bekeken binnen welke functies die passen. Voor het verzorgen van lessen zijn dat bijvoorbeeld docentfuncties. Daarbij zijn zowel inhoud als functiezwarte of -niveau meegenomen (zie toelichting hieronder).

Voor alle hoofdwerkzaamheden geldt dat er meerdere van de cao's zijn meegenomen, en dus ook meerdere referentiefuncties zijn meegeteld. Elke referentiefunctie telt even zwaar mee. De bij de functie horende salarisschaal wordt door de tarieventool aangehouden als basis voor het bepalen van de referentiesalarissen per netto inzetbaar uur, zoals toegelicht in paragraaf 2.2.

Gebruikers van de tarieventool selecteren echter niet alleen een hoofdactiviteit, maar differentiëren daarbij naar **ervaringsniveau** en naar **verantwoordelijkheid** die met die opdracht gemoeid is. Afhankelijk van de gekozen antwoordmogelijkheden, werkt de tarieventool met een ander referentiesalaris. De selectie komt als volgt tot stand:

Referentiesalaris naar ervaringsniveau De tarieventool kiest geen specifieke periodiek, maar het gemiddelde van verschillende periodieken die gekoppeld zijn aan het ervaringsniveau:

- Starter: het gemiddelde van de onderste vier treden (0 tot en met 3 jaar ervaring)
- Medior: het gemiddelde van de vier daaropvolgende treden (4 tot en met 7 jaar ervaring)
- Senior: het gemiddelde van de alle daaropvolgende treden (minstens 8 jaar ervaring)

Indien er voor een referentiefunctie twee (opeenvolgende) salarisschalen van toepassing zijn, is er meestal sprake van

toenemende verantwoordelijkheid (zie onder). Als dat niet het geval is, dan neemt de tarieventool voor berekening van het seniorsalaris ook de hoogste schaal mee.

In de praktijk hangt ervaringsniveau niet alleen af van het aantal jaren werkervaring, maar (ook) van opgebouwde expertise en vaardigheden. Zelfstandige en opdrachtgever moeten tot overeenstemming komen over het ervaringsniveau, maar wie aantoonbaar al meerdere soortgelijke opdrachten heeft uitgevoerd, bijscholingen heeft afgerond, en/of beschikt over positieve referenties zit volgens de definitie van deze tool al snel op een hoger ervaringsniveau. Ervaring is in de tool dan ook nadrukkelijk bedoeld als persoonlijk kenmerk van de zelfstandige, en niet als kenmerk van de opdracht.

Referentiesalaris naar mate van verantwoordelijkheid	Differentiatie in referentiesalarissen naar de mate van verantwoordelijkheid die de opdrachtnemer krijgt, komt vooral tot stand in de keuze van verschillende referentiefuncties. Voor dirigenten is het verzorgen van voorstellingen bijvoorbeeld een hoofdactiviteit, maar qua verantwoordelijkheid acteert de dirigent veelal als leidinggevende of manager, zodat voor referentie ook dat type functies is meegewogen.
--	--

Mate van verantwoordelijkheid hangt ten minste samen met:

- Of er sprake is van eenvoudige of complexe taken
- Of van de opdrachtnemer veel zelfstandigheid wordt verwacht of juist weinig
- Of er met individuen en kleine groepen wordt gewerkt, of juist met grote gezelschappen
- Of de opdrachtnemer weinig of juist veel eindverantwoordelijkheid krijgt
- Of de opdrachtnemer in de opdracht wel of niet andere (kunst)professionals aanstuurt.

Per referentiesalaris doorloopt de tool vervolgens de stappen zoals beschreven in paragraaf 2.2. Het resultaat is een tarievenmatrix (zie bijlage 2) waarin voor elke mogelijke invoer door de gebruiker het resulterende advies uurtarief wordt weergegeven.

2.4 Interpretatie van de adviestarieven

De gebruiker van de tarieventool krijgt twee adviestarieven (zie bijlage 2). Een zonder dat de opslag voor bijkomende activiteiten is meegerekend, en een waarbij die opslag wel is toegepast. In beide gevallen gaat het om bruto uurtarieven exclusief btw die als redelijk startpunt worden beschouwd voor onderhandeling tussen opdrachtnemer en opdrachtgever. De bedragen zijn in strikte zin geen minimumtarieven, maar geven aan wat op basis van cao-salarissen op zijn minst een redelijk zzp-tarief is.

Het eerste uurtarief is het bedrag dat als startpunt voor onderhandeling geadviseerd wordt in het geval de aan de opdracht te besteden uren (nagenoeg) allemaal apart in rekening kunnen worden gebracht.

Het tweede, ter indicatie, geeft aan wat een redelijk uurtarief is als bijkomende werkzaamheden niet of slechts zeer beperkt kunnen worden geoffreerd. Het zijn tarieven inclusief de opslag voor de anders niet-vergoede bijkomende werkzaamheden.

2.5 Hoe zit het met flexicurity en niet in uren afgerekende opdrachten?

De in cao's afgesproken salarissen zijn gebaseerd op langdurige arbeidsrelaties en voltijdse betrekkingen. Kenmerkend voor inhuur van zelfstandigen is juist dat de relatie veel flexibeler is, over het algemeen kortdurend of opgeknipt in losse, elkaar opvolgende opdrachten. Opdrachtgevers dragen bijvoorbeeld geen verantwoordelijkheid voor reïntegratie na ziekte van de opdrachtnemer en zijn ook geen transitievergoedingen verschuldigd. De zelfstandige draagt zelf bepaalde risico's die voor werknemers bij de werkgever liggen. Hoe meer financiële onzekerheid er aan de opdracht kleeft (zoals bij een hele korte looptijd, kans dat de opdracht tussentijds wordt gestopt of toch niet volledig uitkristalliseert), hoe meer aanleiding er is om een hoger tarief te rekenen. 'Flexicurity' komt daarmee in beeld als een opslagfactor, maar die is niet meegenomen in de berekening die de tarieventool uitvoert.

Dat is met reden. Afhankelijk van de opdracht kan er sprake zijn van heel diverse risico's. Dat maakt het lastig om een vaste opslag op te voeren, en dat zou dan sowieso de onderhandelingsruimte beperken voor zowel zelfstandige als opdrachtgever. Verder ontbreekt onderzoek dat laat zien hoe flexicurity in de praktijk wordt doorgevoerd in tariefstelling. De rekentool van DigiPACCT hanteert een opslag van 10 tot 50%, afhankelijk van hoe kort de looptijd van de opdracht is. Dat is een indicatie. De gebruiker van de tarieventool krijgt wel de aanwijzing om te overwegen of een opslag voor flexicurity gepast zou zijn. Het wordt dan inzet bij de onderhandeling over het tarief.

Niet alle zelfstandigen rekenen af in uren. Andere gebruikelijke constructies zijn per repetitie, per cursus of workshop, of voor een project. De tarieventool biedt in de huidige versie geen mogelijkheden om uurtarieven automatisch om te zetten in andersoortige tarieven.

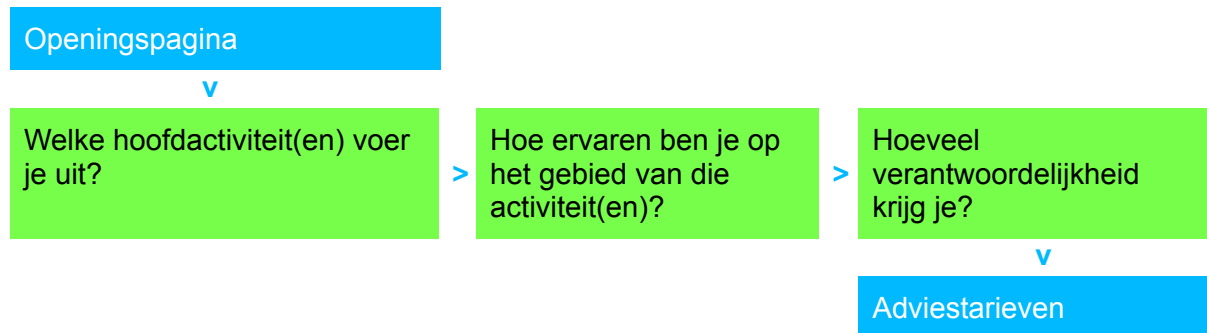
2.6 Actualisering

Om actueel te blijven moeten idealiter de referentie-cao's en de opslagpercentages periodiek worden bijgewerkt. De tarieventool leent zich uitstekend voor zulke actualiseringsslagen. In de referentie-cao's is over het algemeen afgesproken op welke momenten tijdens de looptijd van de cao loonsverhogingen worden doorgevoerd. De vanaf dat moment geldende salarissen kunnen in de tarieventool eenvoudig worden ingevoerd. Een gestandaardiseerde indexatie van de adviestarieven is niet nodig. Maar enige vorm van indexatie die de inflatie en/of ontwikkeling van het loonpeil in Nederland volgt, kan in beeld komen op het moment dat de looptijd van (meerdere) referentie-cao's is verstreken zonder dat er al een nieuwe cao is vastgesteld.

Bijlage 1: digitale tarieventool

Deze bijlage bevat het ontwerp van de digitale tarieventool en de selectiemogelijkheden en teksten die de gebruiker van de tool te zien krijgt.

De tarieventool wordt ontwikkeld als gebruiksvriendelijke functionaliteit die via de website van Platform ACCT te gebruiken is als een soort invuloefening, waar vervolgens een adviestarief bij getoond wordt. Daarbij doorloopt de invuller drie stappen:

De balk bovenaan elke pagina toont waar de gebruiker zich op dat moment 'bevindt' in de tool. Dat zijn eigenlijk de verschillende pagina's die in de tool zitten.

Bereken je onderhandelingstarieven

Als je actief bent als vakprofessional in cultuureducatie en cultuurparticipatie/amateurkunst is de kans groot dat je een deel van, of zelfs al je activiteiten als zelfstandige uitvoert. Hoe bepaal je daarbij je tarieven, en hoe weet je wat een eerlijke beloning is?

Met deze tarieventool krijg je in een handomdraai een indicatie van wat een redelijk bruto uurtarief (exclusief btw) is als startpunt voor onderhandeling bij verschillende typen werkzaamheden. Ook als je met opdrachtgevers werkt die standaardtarieven hanteren die als niet onderhandelbaar worden gepresenteerd, dan geeft de tool je een goede indicatie van wat een eerlijke beloning is.

De tool houdt daarbij rekening met je ervaringsniveau, de verantwoordelijkheden die je bij de activiteiten krijgt en met het deel van je tijd dat je kwijt bent aan bijkomende werkzaamheden (gemiddeld 38% van de daadwerkelijk aan een opdracht bestede tijd). Dat zijn activiteiten zoals voorbereiding van lessen, het instuderen van repertoire of verplichte deelname aan bijeenkomsten van je opdrachtgever, en andere werkzaamheden die nodig zijn om de hoofdactiviteiten van je opdracht goed te kunnen uitvoeren. In de praktijk worden die bijkomende werkzaamheden vaak niet of nauwelijks in rekening gebracht bij opdrachtgevers.

Voor wie is de tarieventool bedoeld?

De tarieventool geeft onderhandelingstarieven die afgestemd zijn op vakprofessionals

- die als **zelfstandige** werken,
- die moeten onderhandelen met **institutionele opdrachtgevers** (organisaties), en niet in de eerste plaats met particulieren (zoals leerlingen of ouders van leerlingen),
- en die **beroepsmatig actief** zijn in cultuureducatie en cultuurparticipatie/amateurkunst, en voor wie die activiteiten de voornaamste bron van inkomen zijn.

Uiteraard kun je als opdrachtgever de tarieventool ook goed inzetten om te checken of tarieven die je in gedachte hebt in lijn zijn met de adviestarieven.

Hoe werkt het?

Via drie korte vragen krijg je inzicht in eerlijke tarieven. In de toelichtingen kun je steeds lezen hoe je bepaalt welk antwoord je moet invullen. Let op:

- **Je krijgt adviestarieven per klokuur te zien.** In cultuureducatie en cultuurparticipatie/amateurkunst komt het ook veel voor dat met dag(deel)tarieven wordt gewerkt of met tarieven per lesuur, project, cursus of uitvoering of concert. Bij

de uurtarieven krijg je een aantal aanwijzingen voor het omrekenen van uurtarieven tot andere typen tarieven.

- De tarieven zijn bedoeld als **startpunt om realistischer te kunnen onderhandelen**. Het zijn dus geen bedragen die je per se zou moeten vragen of ontvangen, maar die op basis van wat voor vergelijkbare activiteiten elders of in loondienst wordt betaald, een goede basis voor onderhandeling zijn.

Waar houdt de tarieventool rekening mee?

De tarieventool houdt jouw positie als zelfstandige aan tegen die van werkenden in loondienst, met een qua activiteiten en niveau vergelijkbaar profiel. De tool bepaalt:

1. wat in loondienst gemiddeld genomen aan bruto salaris wordt betaald (gecorrigeerd naar de uren die echt gewerkt worden, want werknemers krijgen vakantie- en feestdagen doorbetaald en zelfstandigen niet), en
2. verhoogt dat bedrag met een opslag voor:
 - a. andere gebruikelijke vergoedingen die een werknemer krijgt (zoals vakantiegeld of een scholingsbudget)
 - b. pensioensopbouw, een arbeidsongeschiktheidsverzekering en de verplichte bijdrage Zorgverzekeringswet
 - c. algemene bedrijfskosten en niet-declarabele uren, en
3. geeft aan wat een redelijk uurtarief is als startpunt voor onderhandelingen in het geval je niet alle bijkomende werkzaamheden van de opdracht apart in rekening kunt brengen.

Wil je meer in detail weten hoe de tarieven worden berekend? Kijk dan in de handreiking bij de tool die beschikbaar is op de website van Platform ACCT.

Wat zijn je hoofdactiviteiten?

Als zzp'er/freelancer in kunsteducatie en cultuurparticipatie/amateurkunst werk je in een breed veld, met heel verschillende opdrachtgevers, zoals centra voor de kunsten, onderwijsinstellingen, muziekscholen, musea, buitenschoolse opvang, festivals, theater-, dans- of circusscholen. Vaak voer je opdrachten uit waarin een of meerdere activiteiten leidend zijn. Je dirigeert bijvoorbeeld en leidt repetities en uitvoeringen. Of je verzorgt cursussen. En, maar daarover later meer, het wil nogal eens voorkomen dat je alleen voor die hoofdactiviteiten wordt betaald, en niet voor bijkomende werkzaamheden.

De tarieventool laat je daarom kiezen uit verschillende veel voorkomende typen hoofdactiviteiten binnen cultuureducatie en cultuurparticipatie/amateurkunst. Je kunt meerdere activiteiten selecteren, en dan krijg je ook verschillende adviestarieven te zien.

Kies de hoofdactiviteit(en) van je opdracht:

Verzorgen/begeleiden van repetities van amateurkunst
Verzorgen/begeleiden van voorstellingen, concerten en exposities
Verzorgen/begeleiden van bijzondere repetities (zoals generale en try-outs) en audities
Creatieve productie en samenstellen van arrangementen, waaronder onderzoek, conceptontwikkeling, samenstellen van choreografie, scenario-ontwikkeling
Materiële productie van optredens en exposities, waaronder Inventariseren, voorbereiden en inkopen van materialen, attributen, decor, kostuums
Vorbereiding en deelname activiteiten festivals, zomerkampen en andere vakantie-activiteiten
Verzorgen van lessen (basis-/voorgezet/speciaal onderwijs, mbo, hoger onderwijs)
Verzorgen van andere lessen (zoals in het centra voor de kunsten, vrijetijdsonderwijs, theater-, dans- en muziekscholen)
Verzorgen van lessen aan bijzondere doelgroepen buiten het reguliere onderwijs (zoals inburgering, statushouders)
Vorbereiden/organiseren van cultuuraanbod van scholen (niet het lesgeven als zodanig)
Verzorgen van activiteiten kinderopvang/buitenschoolse opvang
Maken van lesmaterialen
Verzorgen van workshops/trainingen, coaching voor en met leerkrachten, andere begeleiders en besturen

Wat is jouw ervaringsniveau?

Ervaring is bij heel veel functies en werkzaamheden een belangrijke bepalende factor voor de hoogte van beloning. Voor zelfstandigen in jouw werkveld is dat in de praktijk echter geen vanzelfsprekendheid, en het is daarom belangrijk dat je je ervaring naar je opdrachtgever toe onderbouwt.

In de tarieventool kun je kiezen uit drie ervaringsniveaus: starter, medior en senior. Voor een inschatting van welk niveau het beste aansluit bij jouw ervaring, ga je uit van het aantal ervaringsjaren en expertise en vaardigheden waarover je beschikt. Bedenk dat in de praktijk het aantal jaren dat je bepaalde werkzaamheden uitvoert, niet altijd alles zegt. Het kan zijn dan je in andere werk of een andere context al relevante expertise en vaardigheden hebt opgebouwd.

Een leidraad bij deze tarieventool kun je aanhouden:

- Starter: 0-3 jaar ervaring, nog weinig opgebouwde expertise en vaardigheden
- Medior: 4-7 jaar ervaring, aantoonbaar opgebouwde expertise en vaardigheden
- Senior: minimaal 8 jaar ervaring, veel opgebouwde expertise en vaardigheden

Mijn ervaringsniveau:

Starter
Medior
Senior

Hoeveel verantwoordelijkheid draag je?

Een takenpakket waar meer verantwoordelijkheid aan vast zit, wordt meestal anders beloond dan werkzaamheden met weinig verantwoordelijkheid. Hoeveel verantwoordelijkheid je binnen een bepaalde opdracht draagt, kun je op verschillende manieren beoordelen. De tarieventool houdt het voor de overzichtelijkheid bij twee opties: geringe en uitgebreide verantwoordelijkheid. Om voor jezelf een inschatting te maken kun je in elk geval de volgende punten overwegen:

- Heb je een enkelvoudig of juist een complex takenpakket?
- Wordt er van je verwacht dat je zelfstandig werkt en oppakt, of juist niet?
- Werk je met individuen en kleine groepen of juist met grote gezelschappen?
- Heb je weinig of juist veel eindverantwoordelijkheid?
- Stuur je als onderdeel van de opdracht andere (kunst)professionals aan of juist niet?

Mijn mate van verantwoordelijkheid:

Gering
Uitgebreid

Adviestarieven

[Hoofdactiviteit]	[Ervaringsniveau]	[Verantwoordelijkheid]	[Uurtarief, bruto excl btw]
-------------------	-------------------	------------------------	-----------------------------

Met dit tarief heb je een indicatie van wat een eerlijke vergoeding is voor ingehuurde professionals voor dit type werkzaamheden. Het getoonde adviestarief gaat ervan uit dat je al het werk dat je voor de opdracht doet in rekening kunt brengen. Het is geen minimum- of maximumtarief, dus er is ruimte om te onderhandelen. In jouw specifieke situatie kunnen er redenen zijn om hoger of lager uit te komen. Heb je bijvoorbeeld heel specialistische kennis die weinig anderen hebben, dan kun je dat bij onderhandelingen inbrengen.

In rekening brengen van bijkomende werkzaamheden

Collega's geven aan dat zij bij dit type hoofdactiviteit tijd kwijt zijn aan bijkomende werkzaamheden, zoals voorbereiding of nawerk. Het gaat om werk dat noodzakelijk is om je opdracht goed uit te kunnen voeren, en dus om activiteiten die toerekenbaar zijn aan de opdracht. Die bijkomende tijd wordt echter lang niet altijd vergoed, of slechts gedeeltelijk of tegen een lager tarief. Hieronder zie je hoeveel tijd je collega's gemiddeld aan bijkomende werkzaamheden besteden, **per uur** dat aan de hoofdactiviteit wordt besteed.

Per uur besteed aan [Hoofdactiviteit]	wordt gemiddeld [Indicatie] uur aan bijkomende werkzaamheden besteed
---------------------------------------	--

Het is een gemiddelde, dus ga goed na hoeveel tijd aan bijkomende activiteiten jij zelf denkt te moeten besteden.

Het zuiverste en voor jou en je opdrachtgever meest inzichtelijke is, als je de uren aan bijkomende werkzaamheden apart opneemt in je offerte. Het totaal aantal uren gaat dan omhoog.

Maar dat lukt niet altijd. Je kunt de bijkomende uren ook meerekenen in je uurtarief voor de hoofdactiviteiten. Je zet die uren dan niet meer afzonderlijk op je begroting! Met de bovengenoemde indicatie, kom je dan uit op:

[Uurtarief met inbegrip van de bijkomende kosten]

Dit adviestarief toont wat een redelijk uurtarief is als startpunt van onderhandeling in het geval dat je bijkomende werkzaamheden niet apart in rekening kunt brengen.

Wat zit er in de getoonde adviestarieven?

- Het getoonde tarief is een **uurtarief** (60 minuten) voor zelfstandigen.
- Het tarief is **inclusief** de meest gebruikelijke bijkomende vergoedingen. Stel dat je in loondienst een vergelijkbare functie zou uitvoeren, dan zijn er boven op je bruto salaris verschillende extra vergoedingen of kosten die je werkgever voor je draagt. De tarieventool houdt er bovendien rekening mee dat je ook met niet-declarabele uren te maken hebt. Dat zijn uren die je kwijt bent aan je bedrijfsvoering en die, anders dan bijkomende werkzaamheden, *niet* zijn toe te rekenen aan de opdracht, zoals algemeen administratief werk, bankzaken regelen, algemene (bij)scholing etc. Gemiddeld komen de adviestarieven (zonder bijkomende werkzaamheden) daarmee **83,27% hoger** uit dan het bruto uursalaris per daadwerkelijk te werken uur als je in loondienst zou werken. In de adviestarieven zit het volgende verwerkt:
 - Vakantiegeld
 - Eindejaarsuitkering
 - Bijdrage in opleidings-/scholingskosten (inschrijfgeld, materialen e.d.)
 - Bijdrage oudedagsvoorziening
 - Bijdrage voor arbeidsongeschiktheidsverzekering
 - Inkomensafhankelijke bijdrage Zorgverzekeringswet (Zvw)
 - Omslag algemene bedrijfskosten zzp'er
 - Omslag niet-declarabele uren voor bedrijfsvoering (dus anders dan de bijkomende werkzaamheden die wel aan de opdracht zijn toe te rekenen - zie opmerking boven)
- Het tarief is **exclusief** eventuele verschuldigde btw.
- Het tarief is **exclusief** incidentele of sterk variërende vergoedingen. Eventuele bonussen worden niet meegerekend. Dat geldt ook voor investeringen die je wellicht moet doen (aanschaf materiaal, instrumenten) en voor zakelijke reiskosten. Zorg dat die posten, indien van toepassing, apart op je begroting komen.

Hoe is het tarief berekend?

- Het tarief is berekend op basis van een vergelijking met referentiefuncties in bestaande collectieve regelingen zoals cao's, in aanpalende sectoren. Meer informatie vind je in de handreiking bij deze tool, via de website van Platform ACCT.

Wat als je geen uren factureert, maar bijvoorbeeld dagdelen of een tarief per project?

- Reken je niet in uren af, maar bijvoorbeeld op basis van dagdelen of een totaalprijs voor een lesuur, concert, optreden, cursus of project? Houd dan bij het omrekenen van het adviestarief rekening met het volgende:
 - Kijk niet alleen naar de uren die je aan de hoofdactiviteit besteedt, maar ook naar de aanvullende werkzaamheden zoals voorbereidingstijd.
 - Bedenk bij dag(deel)prijzen hoeveel tijd opgaat aan wachten (tijdig aanwezig zijn, tussenuren, verplaatsingen naar andere locaties en dergelijke). Ter vergelijking, het is niet ongebruikelijk dat in cao's bepalingen worden opgenomen over doorbetaling van langere pauzes.
 - De uurtarieven plakken een prijs op een uur arbeid, ongeacht of er één of meerdere betalende opdrachtgevers of klanten zijn. Bij het bepalen van een

cursusprijs moet het totaalbedrag dus nog worden doorgerekend tot een prijs per cursist.

Flexicurity! Is er qua tarieven een verschil tussen kort- en langlopende opdrachten?

- Onder de getoonde tarieven liggen referentiesalarissen die grotendeels betrekking hebben op duurzame arbeidsrelaties, dus op werk voor een langere periode. Er is een bepaalde zekerheid van inkomsten. Voer je een (hele) korte opdracht uit, dan heb je te maken met meer onzekerheid en dat kan een reden zijn om een hoger tarief te rekenen. Je kunt de getoonde tarieven dan met een bepaald percentage verhogen. Een norm is niet te geven. Maar bij kortlopende opdrachten of opdrachten waarbij onzekerheid en risico's hoog zijn voor de kunstprofessional, kun je al snel denken aan een opslag van enkele tientallen procenten (15-50%).

Bijlage 2: tarievenmatrices

De matrices op de volgende pagina's geven de adviestarieven weer, zoals die door de tool worden getoond (stand: september 2023).

De eerste matrix bevat de tarieven die als startpunt van onderhandeling geadviseerd worden in het geval de aan de opdracht te besteden uren (nagenoeg) allemaal kunnen worden geoffreerd. Dat is het geval als bijkomende werkzaamheden apart in rekening kunnen worden gebracht.

De tweede matrix toont tarieven voor de situatie waarin bijkomende werkzaamheden niet of slecht zeer beperkt kunnen worden geoffreerd. Het zijn tarieven inclusief de opslag voor de anders niet-vergoede bijkomende werkzaamheden.

Advies uurtarieven (inclusief opslag van 83,27%, maar exclusief opslag voor bijkomende werkzaamheden)

Hoofdactiviteit	Ervaring	Verantwoordelijkheid	
		Gering	Uitgebreid
Verzorgen/begeleiden van repetities van amateurkunst	Starter	€ 44	€ 55
	Medior	€ 50	€ 61
	Senior	€ 57	€ 69
Verzorgen/begeleiden van voorstellingen, concerten en exposities	Starter	€ 48	€ 61
	Medior	€ 53	€ 68
	Senior	€ 61	€ 78
Verzorgen/begeleiden van bijzondere repetities (zoals generale en try-outs) en van audities	Starter	€ 44	€ 55
	Medior	€ 50	€ 61
	Senior	€ 57	€ 69
Verzorgen van lessen (basis-, voorgezet onderwijs, speciaal onderwijs, mbo, hoger onderwijs)	Starter	€ 47	€ 58
	Medior	€ 55	€ 67
	Senior	€ 64	€ 79
Verzorgen van lessen aan bijzondere doelgroepen buiten het reguliere onderwijs (zoals inburgering, statushouders)	Starter	€ 42	€ 47
	Medior	€ 49	€ 55
	Senior	€ 57	€ 65
Verzorgen van andere lessen (zoals in het centra voor de kunsten, vrijetijdsonderwijs, theater-, dans- en muziekscholen)	Starter	€ 37	€ 39
	Medior	€ 41	€ 44
	Senior	€ 47	€ 51
Vorbereiden/organiseren van cultuuraanbod van scholen (niet het lesgeven als zodanig)	Starter	€ 36	€ 40
	Medior	€ 40	€ 45
	Senior	€ 45	€ 51
Maken van lesmaterialen	Starter	€ 40	€ 46
	Medior	€ 46	€ 52
	Senior	€ 53	€ 60
Verzorgen van workshops/trainingen, coaching voor en met leerkrachten, andere begeleiders en besturen	Starter	€ 44	€ 49
	Medior	€ 51	€ 57
	Senior	€ 60	€ 66
Vorbereiding en deelname activiteiten festivals, zomerkampen en andere vakantie-activiteiten	Starter	€ 33	€ 35
	Medior	€ 37	€ 39
	Senior	€ 42	€ 45
Verzorgen van activiteiten kinderopvang/buitenschoolse opvang	Starter	€ 36	€ 39
	Medior	€ 40	€ 43
	Senior	€ 47	€ 49
Creatieve productie en samenstellen van arrangementen, waaronder onderzoek, conceptontwikkeling, samenstellen van choreografie, scenario-ontwikkeling	Starter	€ 37	€ 57
	Medior	€ 43	€ 64
	Senior	€ 51	€ 72
Materiële productie van optredens en exposities, waaronder Inventariseren, voorbereiden en inkopen van materialen, attributen, decor, kostuums	Starter	€ 37	€ 42
	Medior	€ 42	€ 47
	Senior	€ 47	€ 53

Advies uurtarieven (inclusief opslag van 83,27%, en inclusief opslag voor bijkomende werkzaamheden)

Hoofdactiviteit	Ervaring	Verantwoordelijkheid	
		Gering	Uitgebreid
Verzorgen/begeleiden van repetities van amateurkunst	Starter	€ 74	€ 91
	Medior	€ 83	€ 102
	Senior	€ 95	€ 116
Verzorgen/begeleiden van voorstellingen, concerten en exposities	Starter	€ 81	€ 103
	Medior	€ 91	€ 116
	Senior	€ 103	€ 132
Verzorgen/begeleiden van bijzondere repetities (zoals generale en try-outs) en van audities	Starter	€ 71	€ 89
	Medior	€ 80	€ 99
	Senior	€ 92	€ 112
Verzorgen van lessen (basis-, voorgezet onderwijs, speciaal onderwijs, mbo, hoger onderwijs)	Starter	€ 75	€ 91
	Medior	€ 86	€ 106
	Senior	€ 101	€ 124
Verzorgen van lessen aan bijzondere doelgroepen buiten het reguliere onderwijs (zoals inburgering, statushouders)	Starter	€ 72	€ 80
	Medior	€ 82	€ 93
	Senior	€ 97	€ 110
Verzorgen van andere lessen (zoals in het centra voor de kunsten, vrijetijdsonderwijs, theater-, dans- en muziekscholen)	Starter	€ 57	€ 61
	Medior	€ 64	€ 68
	Senior	€ 73	€ 79
Vorbereiden/organiseren van cultuuraanbod van scholen (niet het lesgeven als zodanig)	Starter	€ 51	€ 58
	Medior	€ 57	€ 64
	Senior	€ 64	€ 74
Maken van lesmaterialen	Starter	€ 66	€ 75
	Medior	€ 74	€ 85
	Senior	€ 86	€ 99
Verzorgen van workshops/trainingen, coaching voor en met leerkrachten, andere begeleiders en besturen	Starter	€ 69	€ 78
	Medior	€ 79	€ 89
	Senior	€ 94	€ 103
Vorbereiding en deelname activiteiten festivals, zomerkampen en andere vakantie-activiteiten	Starter	€ 59	€ 62
	Medior	€ 65	€ 69
	Senior	€ 73	€ 78
Verzorgen van activiteiten kinderopvang/buitenschoolse opvang	Starter	€ 61	€ 65
	Medior	€ 68	€ 72
	Senior	€ 78	€ 83
Creatieve productie en samenstellen van arrangementen, waaronder onderzoek, conceptontwikkeling, samenstellen van choreografie, scenario-ontwikkeling	Starter	€ 57	€ 87
	Medior	€ 65	€ 98
	Senior	€ 77	€ 110
Materiële productie van optredens en exposities, waaronder Inventariseren, voorbereiden en inkopen van materialen, attributen, decor, kostuums	Starter	€ 56	€ 62
	Medior	€ 63	€ 70
	Senior	€ 70	€ 78